

Cardona 1714, la fortalesa inexpugnable

Cicles d'ESO

Cardona 1714, la fortalesa inexpugnable

Descripció

La visita didàctica que us proposem servirà per introduir un dels fets històrics més rellevants de la història moderna de Catalunya: la Guerra de Successió (1700 - 1714) alhora que conèixer el conjunt monumental del Castell de Cardona des de la doble vessant: **castell medieval i fortalesa moderna**. Els alumnes coneixeran de manera didàctica i en llenguatge adaptat l'origen de la Guerra de Successió, el desenvolupament dels fets i la plaça de Cardona com a punt estratègic clau.

El Castell de Cardona és un veritable compendi d'història, art, arquitectura i enginyeria de defensa al llarg de la història.

Celebració dels 300 anys del Setge de Cardona de 1711 (desembre de 2011). FCH

Rodatge del documental "1711, el Setge" de TVC i E2S (2012)

La visita didàctica

La visita es planteja a manera d'itinerari guiat i interpretat pel conjunt. En tot moment el guia interpretarà allò que es visualitza i ho farà en un llenguatge adaptat. Conscients de la complexitat conceptual de la temàtica que es tractarà, la visita es planteja com un itinerari de descoberta on el treball sensorial tindrà un pes molt important.

El grup serà rebut a la **porta d'entrada del Castell** situada al Camí Vell. A partir d'aquí s'ascendirà a peu pel **Camí Cobert**. S'explicaran els sistemes defensius, sempre des de l'òptica funcional: per a què serveix cada element estructural. **El tall, el cos de guàrdia i el baluard de Sant Llorenç**.

A continuació, el grup enfilirà cap als peus dels baluards de Sant Carles i Sant Ambròs en l'espai conegut com l'esplanada perimetral. Allà asseguts, s'explicarà el context bàsic del Castell de Cardona i el **paisatge** que ens envolta.

Tot seguit, entrarem dins l'espai tancat de la **Casamata**. Allà, asseguts, tindrà lloc una breu presentació audiovisual de 15 minuts on s'explica l'origen del conflicte, el problema successori, el context, els interessos, les parts implicades i el desenvolupament dels fets. Tanmateix el desenllaç i les conseqüències per Catalunya.

A la mateixa Casamata coneixerem qui van ser els protagonistes de la història: els defensors del Castell. A través de la visualització i interpretació de vestuari de soldats del segle XVIII, banderes i fusells coneixeran com vestien, què portaven i com es defensaven. Oficials, soldats, banderers, timbalers...

A continuació, a través del camí cobert, s'arriba fins a la **corona de baluards**. Els visitarem tots per aquest ordre: Sant Vicenç, Santa Maria, Sant Carles i Sant Ambròs. Finalment accedirem al **recinte noble o cavaller** on visitarem el **Pati Ducal, el Claustre, la Col·legiata i com a cloenda la Torre Mestra**.

Què veurem?

L'activitat didàctica inclou la visita i interpretació de (per ordre):

- Camí Vell i porta principal d'entrada al Castell.
- Baluard de Sant Llorenç
- Tall i Cos de Guàrdia de Sant Josep
- Esplanada als peus dels baluards de Sant Carles i Sant Ambròs
- Casamata (s. XI)
- Antiga muralla medieval i semibaluard de Sant Sebastià
- Corona de Baluards:
 - Baluard de Sant Vicenç i polvorí d'abast
 - Baluard de Sant Pere
 - Baluard de Santa Maria, poterna de l'arxiduc i polvorí d'abast
 - Baluard de Sant Carles
 - Baluard de Sant Ambròs
- Recinte cavaller del Castell de Cardona:
 - Pati Ducal o d'armes del Castell
 - Claustre
 - Col·legiata de Sant Vicenç de Cardona (s.XI)
 - Torre Mestra i Pati de la Torre (interior i exterior)
 - Baluard de la Torre (s. XVII)

Baluards de Santa Maria i de Sant Vicenç, ara restaurats i visitables

Objectius

OBJECTIUS GENERALS

L'activitat que us presentem vol contribuir a ampliar els recursos i les activitats que realitzeu a l'aula, per tal de treballar aspectes del currículum propis de l'àrea d'història i humanitats per extensió.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

- Conèixer un excepcional conjunt històric i monumental com és el Castell de Cardona a través de la seva interpretació, amb l'ajuda d'un monitor/a i uns recursos didàctics.
- Conèixer els orígens de la Guerra de Successió Espanyola en el context de la mort del rei Carles II, l'any 1700.
- Conèixer el mapa polític d'Europa de començaments del segle XVIII, les potències existents i l'equilibri d'interessos.
- Conèixer el marc econòmic d'Espanya a l'època i els importants dominis a Hispano Amèrica.
- Entendre els fets claus que van desencadenar el conflicte per la successió al tro d'Espanya.
- Conèixer l'adhesió de Catalunya a la causa austriacista, la motivació i els interessos existents.
- Conèixer un cas concret del conflicte armat: el Setge de Cardona de l'any 1711.
- Interpretar correctament els elements bàsics defensius d'una fortalesa moderna.
- Conèixer com es va viure el setge des de dins del Castell: usos dels espais, caserna, comunicació i subministrament d'aliment i aigua.
- Entendre el desenllaç del setge: quan i com es va produir.
- Entendre les repercussions que tingué la derrota de l'exèrcit borbònic a Cardona i la conseqüent prolongació de la Guerra de Successió fins a l'any 1714.
- Conèixer el desenllaç de la Guerra de Successió, a l'any 1714.

CONCEPTES

- L'origen del conflicte: la mort de Carles II, "L'embruixat".
- Els interessos econòmics d'Espanya al segle XVIII.
- Els candidats al tro: Felip d'Anjou i Carles d'Habsburg. Motivacions dels pretendents.
- Les potències europees en conflicte: França, Àustria, Anglaterra i Espanya.
- El pacte dels Vigatans de 1705 i l'adhesió de Catalunya a la causa.
- Les principals batalles a Catalunya (1705 - 1711).
- El Setge de 1711. Què és un setge? Per què es va idear el setge de Cardona? La importància estratègica de la plaça militar de Cardona.
- Les principals estratègies d'atac i defensa.
- La vida dins un castell assetjat:
 - Estratègies de defensa concretes: els fusells, les baionetes, els canons i la munició.
 - La comunicació entre els soldats de nacionalitats diferents.
 - La organització i organigrama dins la caserna.
 - El dia a dia dins la fortalesa: dormitoris, menjadors, aliments, aigua, magatzems i polvorins.
- Els elements físics d'una fortalesa moderna:
 - La *Casamata* o búnker cobert.
 - El baluard: cara, flanc, gola i garita.
 - El camí cobert.
 - El *bonete* o reducte avançat.
 - Els cossos de guàrdia, talls i portes d'accés.
 - Els parapets, murs de protecció i espitlleres.
 - El polvorí principal i els d'abast.
 - Els dipòsits d'aigua.
- El desenllaç del Setge: la operació de rescat del Castell de Cardona.
- Els Miquelets i els voluntaris a la guerra.
- El desenllaç de la Guerra de Successió: la caiguda de la ciutat de Barcelona.
- Les repressions després de la Guerra per part de Felip V.

D' ACTITUDS VALORS I NORMES

- Valoració de les cultures dels temps passats.
- Respecte pel patrimoni cultural, com un bé col·lectiu a preservar per a les futures generacions.
- Interès per conèixer manifestacions i fets històrics i socials.
- Afany d'interrogar-se i investigar la realitat històrica i cultural del país.
- Desenvolupament d'una actitud participativa, receptiva i de col·laboració durant la visita.

Competències bàsiques

En el decurs de l'activitat, els alumnes desenvoluparan les següents competències bàsiques:

Les competències comunicatives:

- Competència comunicativa lingüística i audiovisual

Les competències metodològiques:

- Tractament de la informació
- Competència d'aprendre a aprendre

Les competències personals:

- Competència d'autonomia i iniciativa personal

Competències específiques centrades en conviure i habitar el món:

- Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic
- Competència social i ciutadana

Organització

- **Punt de trobada:** La visita s'inicia a l'Oficina de Turisme de Cardona. El recorregut és ascendent, des dels peus de la fortalesa cap al punt més alt.
- **Durada:** 1 hora i 30 minuts.
- **Imprescindible portar calçat còmode i roba pràctica.**

Per informació i reserves

- **Fundació Cardona Històrica**
De dilluns a divendres de 9:00 a 17.00h
Telèfon 93 869 24 75
comercial@cardonaturisme.cat
informacio@cardonaturisme.cat
- **Contacte Serveis Educatius**
Àlex Tripiàna Berruezo
De dilluns a divendres de 9:00 a 15.00h
Telèfon 93 869 24 75
serveiseducatiu@cardonaturisme.cat

